

**PROTOKÓŁ
PRZEBIEGU XII POSIEDZENIA REGIONALNEJ SIECI TEMATYCZNEJ
DLA WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO**

23 lipca 2012 r.

Informacje ogólne

W dniu 23 lipca 2012 r. o godzinie 11.00 w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Mazowieckiego w Warszawie odbyło się XII posiedzenie Regionalnej Sieci Tematycznej dla Województwa Mazowieckiego (RST). W spotkaniu uczestniczyło 22 osoby: 12 członków RST, 4 zastępców członków RST, ekspert oraz 5 obserwatorów (lista obecności stanowi załącznik nr 1 do protokołu). Do głosowania uprawnionych było 16 osób.

1. Otwarcie obrad

Otwarcia posiedzenia dokonał Przewodniczący RST – pan Leszek Król, Zastępca Dyrektora Departamentu Strategii i Rozwoju Regionalnego w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Mazowieckiego w Warszawie. Powitał zebranych i poinformował, iż przedmiotem obrad jest zaopiniowanie strategii wdrażania projektu innowacyjnego pt. „Z opieki w dorosłość – model usamodzielnienia” realizowanego przez Towarzystwo Psychoprofilaktyczne Oddział w Warszawie.

2. Przyjęcie porządku obrad

Pan Leszek Król przedstawił proponowany porządek posiedzenia. Członkowie RST przyjęli następujący porządek posiedzenia:

- 1) Otwarcie obrad.
- 2) Przyjęcie porządku obrad.
- 3) Zaprezentowanie strategii wdrażania projektu innowacyjnego pt. *Z opieki w dorosłość - model usamodzielnienia* – przedstawiciel Towarzystwa Psychoprofilaktycznego Oddział w Warszawie.
- 4) Zaprezentowanie opinii eksperta dokonującego oceny strategii wdrażania projektu innowacyjnego pt. *Z opieki w dorosłość - model usamodzielnienia* – pani Maria Janiak.
- 5) Dyskusja na temat strategii wdrażania projektu innowacyjnego pt. *Z opieki w dorosłość - model usamodzielnienia* - podjęcie uchwały w sprawie wydania opinii pozytywnej, opinii warunkowej lub opinii negatywnej.
- 6) Sprawy różne.
- 7) Zakończenie obrad.

3. Zaprezentowanie strategii wdrażania projektu innowacyjnego pt. *Z opieki w dorosłość - model usamodzielnienia*.

Pani Anna Orzechowska - Towarzystwo Psychoprofilaktyczne Oddział w Warszawie przedstawiła prezentację pt. „Z opieki w dorosłość – model usamodzielnienia” (stanowi załącznik nr 2 do protokołu). Wyjaśniła, że z badań dotyczących realizacji procesu usamodzielnienia wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych wynika, iż jest on rozpoczynany zbyt późno oraz wychowankowie wykazują niechęć do korzystania z pomocy po opuszczeniu placówek. Do głównych przyczyn tego stanu zalicza się brak wiary w we własne możliwości, nieufność w stosunku do dorosłych, brak odpowiedzialności, kompleksy oraz niesamodzielnność. Dodała, że w pierwszych latach po opuszczeniu placówek rozstrzyga się los wychowanków. Młodzi ludzie podejmują wiele ryzykownych zachowań tj. popadają w uzależnienia i popełniają przestępstwa, jest im wówczas trudno pomóc. Wyjaśniła, iż problemy wychowanków opieki zastępczej i stan procesu usamodzielnienia opisują np. raporty: „Z opieki zastępczej w dorosłe życie” oraz „Ubóstwo i wykluczenie społeczne młodzieży”. Wynika z nich, że proces usamodzielnienia rozpoczynany jest zbyt późno, jest mało

intensywny i sprowadza się głównie do pomocy finansowej, materialnej, wsparcia w kontynuowaniu nauki i pomocy podczas dokonywania formalności. Pomijane są natomiast problemy natury emocjonalnej młodzieży tj. brak wiary we własne siły i możliwość zmiany swojej sytuacji, niskie poczucie własnej wartości, nieufność wobec innych ludzi, problemy w nawiązywaniu kontaktów społecznych, nieumiejętność organizacji własnego czasu, prowadzenia domu i płacenia rachunków. Pani Anna Orzechowska nadmieniła, że w ramach omawianego projektu zorganizowane zostały dwudziestogodzinne warsztaty, w ramach których zarówno wychowawcy, rodzice zastępczy oraz wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych próbowali zdiagnozować problemy związane z procesem usamodzielnienia. Wszystkie trzy grupy wykazały, że samo wsparcie w kontynuowaniu nauki i pomocy materialnej jest niewystarczające, natomiast młodym ludziom bardziej przydatne jest wsparcie psychologiczne. Dodała, że wychowankowie niejednokrotnie wydają otrzymane środki finansowe na różnego rodzaju gadżety, które podnoszą ich prestiż w środowisku i chwilowo zaspokajają potrzeby. Wyjaśniła, iż głównym założeniem projektu będzie rozpoczęcie procesu usamodzielnienia możliwie wcześnie, czyli już w wieku 14-15 lat i emocjonalne przygotowanie wychowanków do sprostania wyzwaniom samodzielnego, dorosłego życia. Omawiany model dotyczyć będzie nie tylko młodzieży opuszczającej placówki opiekuńcze, czy rodziny zastępcze, ale również wszelkich grup zagrożonych wykluczeniem społecznym m.in. osób chorych, osób opuszczających placówki penitencjarnej bezdomnych. W ramach projektu kładziony jest nacisk na pracę z asystentem usamodzielnienia, który będzie poświęcał młodemu człowiekowi około 4-6 godzin tygodniowo przez minimum 2-3 lata. Wychowankowie otrzymają pomoc w poprawie relacji z rodziną i otoczeniem, w rozwiązywaniu problemów, a także możliwość zdobywania doświadczeń związanych z pracą. Ponadto będą mogli korzystać ze wsparcia w sytuacjach trudnych i kryzysowych przez dwa lata po zakończeniu programu usamodzielnienia. Nadmieniła, że w sierpniu br. rozpocznie się edukacja opiekunów usamodzielnienia, zostaną wybrane powiaty, w których projekt będzie wdrożony i nawiązane pierwsze kontakty asystentów usamodzielnienia z wychowankami, odbywały się będą kursy np. z zakresu obsługi komputerów czy kurs na prawo jazdy oraz wyjazdy w czasie ferii zimowych oraz wakacji. Ponadto asystenci usamodzielnienia będą spotykać się raz w miesiącu z autorami modelu i na bieżąco omawiać ewentualne modyfikacje projektu. Wychowankowie będą mieli również możliwość zgłoszenia do projektodawców i swojego opiekuna ewentualnych uwag i sugestii dotyczących projektu. Dla uczestników projektu zostanie także uruchomione forum internetowe, na którym będą mogli zgłaszać uwagi zarówno imiennie, jak i anonimowo. Pani Anna Orzechowska powiedziała, że po etapie testowania rozpocznie się etap upowszechniania, w ramach którego odbędą się szkolenia i konferencje dla osób, które chciałyby wdrażać program. Dodała, że planowane jest również zweryfikowanie stopnia zmian w zakresie barier emocjonalnych i problemów z usamodzielnieniem u wychowanków, którzy wezmą udział w projekcie.

Pani Małgorzata Woźnicka - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR) w Otwocku, partner projektu, podkreśliła, iż jednostka, którą reprezentuje uczestniczyła w realizacji wielu projektów unijnych dotyczących pomocy na rzecz wychowanków placówek opieki. Dodała, że z przeprowadzonych badań wynika, że wychowankowie placówek opiekuńczych nie mają wystarczającej pomocy w usamodzielnieniu ze względu na to, iż na pracownika socjalnego przypada około 60 podopiecznych. Poinformowała, iż na terenie Powiatu Otwockiego od października br. będą funkcjonowały trzy niewielkie nowe domy dziecka, których koszt utrzymania będzie znacznie niższy od dotychczas działających domów dziecka. Zaoszczędzone środki będą mogły zostać przeznaczone na utworzenie zespołu specjalistów i zatrudnienie asystentów usamodzielnienia. Dodała, że celem projektu jest doprowadzenie do takiego usamodzielnienia wychowanków, aby w przyszłości nie musieli korzystać z dodatkowej pomocy i specjalistycznego poradnictwa. Zaznaczyła, że bardzo istotne jest, aby wychowankowie rozpoczynali dorosłe życie z wysokim poczuciem własnej wartości, umiejętnością uczenia się na błędach oraz przeświadczeniem, że porażki dotyczą wszystkich i trzeba z nich wyciągać wnioski.

Pani Julia Wygnańska - przedstawiciel zespołu badawczego JJW Jan Jakub Wygnański poinformowała, iż na zlecenie PCPR w Otwocku zostało wykonane badanie ilościowe dotyczące analizy aktualnej sytuacji życiowej wychowanków, którzy w latach 2000-2010 opuścili rodziny zastępcze lub placówki opiekuńczo-wychowawcze z terenu Powiatu Otwockiego. W badaniu udział wzięło 140 osób, jego wyniki zostały ustalone na podstawie następujących kryteriów: posiadanie legalnego zatrudnienia, stabilnej sytuacji mieszkaniowej oraz wykształcenia na co najmniej średnim poziomie. Badanie wykazało, iż jedynie 20% badanej populacji można uznać za usamodzielnioną, 12% osób pamięta współtworzenie planu usamodzielnienia z opiekunem, a większość z badanych osób nie pamięta procesu usamodzielnienia, ani też opiekuna projektu. Przeprowadzone badanie wskazuje na to, że konieczna jest zmiana dotychczasowego modelu usamodzielnienia wychowanków placówek opieki, która spowoduje lepszy start wychowanków w dorosłe życie.

4. Zaprezentowanie opinii eksperta dokonującego oceny strategii wdrażania projektu innowacyjnego pt. *Z opieki w dorosłość - model usamodzielnienia*.

Pani Maria Janiak – ekspert powiedziała, że ocenia strategię bardzo dobrze ze względu na to, że została opracowana prawidłowo zarówno pod względem merytorycznym, jakościowym i formalnym. Ponadto dokument jest spójny, logiczny, odpowiednio przygotowany w zakresie diagnozy, celowości, wskaźników i kształtu produktu. Lista sprawdzająca oceny strategii wdrażania projektu innowacyjnego testującego stanowi załącznik nr 3 do protokołu.

Pan Leszek Król poprosił beneficjenta o zaprezentowanie omawianego projektu podczas Rocznej Konferencji Podsumowującej Wdrażanie PO KL na Mazowszu, która odbędzie się pod koniec bieżącego roku.

5. Dyskusja na temat strategii wdrażania projektu innowacyjnego pt. *Z opieki w dorosłość - model usamodzielnienia* - podjęcie uchwały w sprawie wydania opinii pozytywnej, opinii warunkowej lub opinii negatywnej.

Pani Barbara Kucharska - Zastępca Dyrektora Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej (MCPS) zauważyła, iż projekt jest bardzo potrzebny, jednak został utworzony przed wprowadzeniem nowej Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W związku z tym nie uwzględnia niektórych zmian, które wniosła ustawa. Zwróciła uwagę na zmianę słowa „opieka” na „piecza”, a także brak w strategii jakichkolwiek informacji na temat regionalnych ośrodków polityki społecznej, które realizują zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w województwie. W związku z powyższym wskazane byłoby rozszerzenie katalogu podmiotów zaangażowanych w realizację projektu o regionalne ośrodki polityki społecznej. Nadmieniła, iż MCPS chętnie nawiąże współpracę z projektodawcą.

Pani Alina Szklaruk - Regionalny Ośrodek Europejskiego Funduszu Społecznego w Warszawie zaznaczyła, iż w planie działań upowszechniających beneficjent nie powinien podkreślać, że będzie ono polegało na oznakowaniu dokumentów. Zapytała czy podczas fazy testowania modelu asystenci usamodzielnienia będą już przygotowani do pracy oraz jaki okres został zaplanowany na działania dotyczące mainstreamingu w fazie włączania do głównego nurtu polityki.

Pani Anna Orzechowska odpowiedziała, iż testowanie produktu finalnego zakończy się z dniem 31 lipca 2013 roku. Następnie projektodawca przeznaczy około 1,5 miesiąca na ocenę produktu finalnego przez RST. W związku z tym na dwa roczne cykle szkoleń pozostanie około 1,5 roku. Weźmie w nich udział około 100 osób – przyszłych asystentów usamodzielnienia. Ponadto w trakcie testowania zostanie przeszkolona grupa dwunastu osób posiadających minimum roczne przeszkolenie treningowo – warsztatowe.

Pani Alina Szklaruk zapytała czy projektodawca zamierza także dostosować grupę dwunastu użytkowników do pracy w projekcie jako asystentów. Zaznaczyła również, że w ramach projektu przewidziany jest

program szkoleń, który nie będzie poddany testowaniu. Zapytała projektodawcę w jaki sposób produkt będzie upowszechniany.

Pani Anna Orzechowska odpowiedziała, iż w sierpniu br. zostaną przeprowadzone warsztaty przygotowujące powyższe osoby do realizacji programu. Zaznaczyła, iż asystenci będą mieli już za sobą trening interpersonalny, trening umiejętności wychowawczych i trening diagnozy problemowej. Ponadto program szkoleń zostanie przetestowany na 12 użytkownikach podczas pierwszego roku realizacji projektu.

Pani Alina Szklaruk zaznaczyła, że cezura czasowa realizacji projektu, czyli około rok na testowanie i półtora roku na upowszechnianie może nie wystarczyć na przekonanie do zaadaptowania produktu wśród instytucji zajmujących się pomocą społeczną i otrzymane zostaną tylko rezultaty miękkie projektu związane z pracą z podopiecznymi.

Pani Anna Orzechowska odpowiedziała, iż efekty twarde projektu można byłoby zaobserwować dopiero po kilkuletniej realizacji projektu. Dodała, że efektem twardym pracy z piętnastoletnim wychowankiem byłoby np. znalezienie przez niego pracy, ale dopiero w momencie osiągnięcia przez niego pełnoletniości. W związku z tym beneficjent zdecydował, aby okres upowszechniania był dłuższy i pozwolił na przygotowanie jak największej liczby osób do realizacji omawianego projektu, co pozwoli na jego efektywne wdrożenie.

Pani Alina Szklaruk zapytała czy po roku wychowankowie biorący udział w projekcie zostaną z niego wyłączeni. Podała także pod rozagę stworzenie przez beneficjenta w fazie upowszechniania i włączania grup fokusowych, które zajmowałyby się pozyskiwaniem środków finansowych.

Pani Anna Orzechowska odpowiedziała, że beneficjent zamierza podjąć współpracę z powiatowymi centrami pomocy rodzinie, które będą kontynuowały działania związane z usamodzielnieniem.

Pani Julia Wygnańska dodała, że rezultatami twardymi projektu będą efekty oceny, której poddani zostaną wychowankowie biorący udział w projekcie. Jedyne sposoby ich mierzenia będzie odbywał się za pomocą miękkich wskaźników np. za pomocą kwestionariusza, ponieważ w projekcie przez rok będą uczestniczyli 14 lub 15-letni wychowankowie i nie ma możliwości zmierzenia takich wskaźników jak: zatrudnienie, poziom wykształcenia i sytuacja mieszkaniowa. Zaznaczyła, że jeśli projekt trwałby kilka lat można byłoby przeprowadzić badania, które wskazałyby rezultaty twarde, jednak specyfika funduszy europejskich nie pozwala na przeprowadzenie takich badań po zakończeniu realizacji projektu.

Pań Leszek Król zapytał ilu asystentów usamodzielnienia będzie funkcjonowało na terenie Powiatu Otwockiego.

Pani Małgorzata Woźnicka odpowiedziała, że na jeden dom przewidziany będzie jeden asystent. W każdym domu jest czternaścioro dzieci w wieku od 10 do 18 lat. Zaznaczyła, że beneficjent zamierza otoczyć opieką asystenta wszystkich czternastolatków.

Pan Leszek Król poprosił o przedstawienie efektywności kosztowej zastosowanej innowacji.

Pani Anna Orzechowska wyjaśniła, że asystenci usamodzielnienia w fazie testowania zostaną zatrudnieni na podstawie umowy cywilno-prawnej. Każdy z nich będzie miał jednego lub dwóch podopiecznych, natomiast asystent zatrudniony na podstawie umowy o pracę będzie miał od sześciu do ośmiu wychowanków pod opieką. Czas pracy asystenta zależał będzie od etapu pracy z dziećmi np. 5 godzin, a czasami 2-3 godziny. Miesięczny koszt utrzymania dziecka w placówce wynosi w chwili obecnej 5700 zł, koszt miesięczny wychowanka po zakładanych zmianach będzie wynosił 2300 zł, a koszt proponowanego procesu usamodzielnienia wyniesie około 1500-2000 zł miesięcznie. W związku z powyższym całkowity koszt ponoszony przez powiat na jednego wychowanka wyniesie około 4300 zł miesięcznie. Zaznaczyła, że pomocą asystenta objęci zostaną wychowankowie od 14-15 roku życia, w związku z tym utrzymanie młodszych dzieci kosztować będzie około 2300 zł miesięcznie. Dodała, że całkowity koszt utrzymania wychowanków przy zapewnieniu im specjalistycznej i intensywnej pomocy będzie niższy od kosztów ponoszonych dotychczas.

Pani Paulina Chodyra - Krajowa Instytucja Wspomagająca, Centrum Projektów Europejskich zaznaczyła, iż jednym z celów działań włączających do głównego nurtu polityki jest wprowadzenie funkcji asystenta usamodzielnienia jako specjalizacji asystenta rodzinnego. Zapytała w jaki sposób powyższy cel zostanie osiągnięty i czy będzie dotyczył wyłącznie terenu województwa mazowieckiego.

Pani Anna Orzechowska odpowiedziała, że sformułowanie „asystent usamodzielnienia” zostało wprowadzone na użytek omawianego projektu. Zaznaczyła, że korzystne byłoby, aby asystent usamodzielnienia stał się specjalistą asystenta rodziny, aczkolwiek wymagałoby to zmiany otoczenia prawnego. Zapewniła, iż projektodawca bardzo chciałby, aby można było zmierzyć skuteczność działania projektu po wielu latach. Dodała, że w Wielkiej Brytanii prywatne firmy lub organizacje pomocy społecznej przejmują działania kontynuujące realizację projektu i otrzymują dodatkowe środki finansowe w sytuacji, gdy przez określony czas beneficjenci projektu nie korzystają z pomocy społecznej. Pani Anna Orzechowska podkreśliła, że autorzy projektu mają doświadczenie w realizacji projektu w ramach Programu Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL, który był poświęcony wdrażaniu metody indywidualnej asysty rodzinnej wśród osób zmarginalizowanych, a obecnie realizowany projekt jest jego pewną kontynuacją.

Pani Paulina Chodyra zapytała czy projekt opiera się na doświadczeniach i rozwiązaniach stosowanych w Wielkiej Brytanii.

Pani Anna Orzechowska odpowiedziała, iż została nawiązana współpraca z brytyjską firmą consultingową, która brała udział w tworzeniu modelu, jak i samej strategii. Ponadto zaadaptowane zostały rozwiązania brytyjskie stosowane w ramach ustawy „The Children (Leaving Care) Act 2000” regulującej obowiązki gmin w stosunku do wychowanków opuszczających system opieki.

W związku z brakiem dalszych uwag i sugestii Przewodniczący RST poddał pod głosowanie uchwałę w sprawie opiniowania strategii wdrażania projektu innowacyjnego pt. „Z opieki w dorosłość – model usamodzielnienia” realizowanego przez Towarzystwo Psychoprofilaktyczne Oddział w Warszawie w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Do głosowania uprawnionych było 15 osób, w głosowaniu nie uczestniczył beneficjent omawianego projektu. Za pozytywną akceptacją strategii wdrażania projektu innowacyjnego były wszystkie osoby mające prawo do głosowania. Uchwała w sprawie opiniowania strategii wdrażania projektu innowacyjnego pt. „Z opieki w dorosłość – model usamodzielnienia” realizowanego przez Towarzystwo Psychoprofilaktyczne Oddział w Warszawie w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki stanowi załącznik nr 4 do protokołu.

6. Sprawy różne

Nie było spraw do omówienia.

7. Zakończenie obrad.

Przewodniczący RST po stwierdzeniu braku spraw do omówienia zamknął XII posiedzenie RST. Posiedzenie zakończyło się o godzinie 12.30.

Zastępca Dyrektora Departamentu
Leszek Król

Załączniki:

1. Lista obecności.
2. Prezentacja pt. „Z opieki w dorosłość – model usamodzielnienia”.
3. Lista sprawdzająca oceny strategii wdrażania projektu sporządzona przez eksperta – Maria Janiak.
4. Uchwała Nr 6/12 Regionalnej Sieci Tematycznej dla Województwa Mazowieckiego z dnia 23 lipca 2012 r. w sprawie opiniowania strategii wdrażania projektu innowacyjnego pt. „Z opieki w dorosłość – model usamodzielnienia” realizowanego przez Towarzystwo Psychoprofilaktyczne Oddział w Warszawie w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.